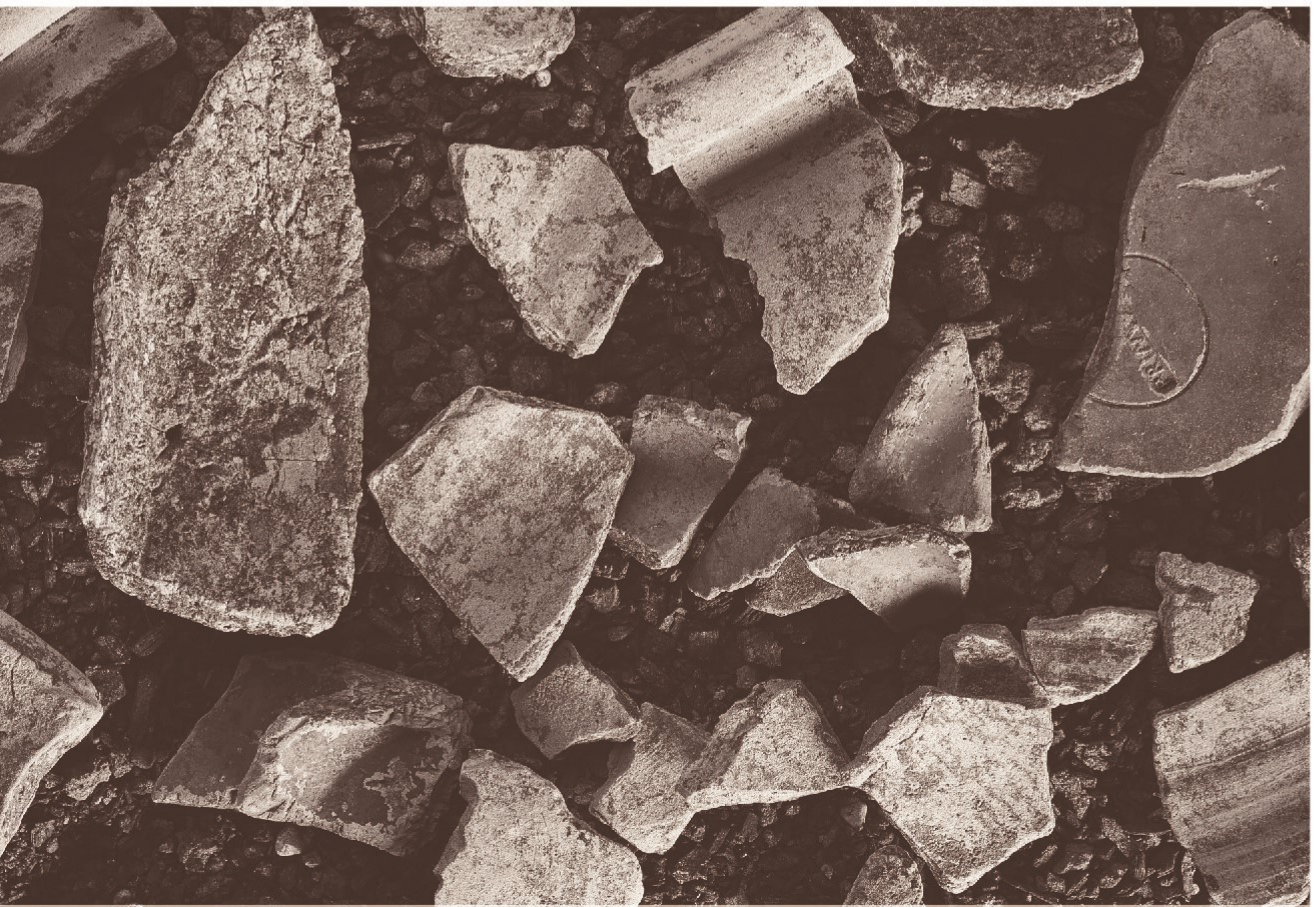

Archeologienota

Kallo - Ebeslaan 2020

Programma van maatregelen

RAPPORT

ERFPUNT | ONROEREND ERFGOED WAASLAND | CEL ONDERZOEK

Rapporten van Erfpunt – team Onderzoek 152

Project

Kallo - Ebesslaan 2020

Projectcode Agentschap Onroerend Erfgoed

2020C53

Uitvoerder project

Erfpunt – team Onderzoek
OE/ERK/Archeoloog/2016/00101
Regentiestraat 63
9100 Sint-Niklaas

Auteurs

Thierry Van Neste, Marjolijn De Puydt

Wetenschappelijke begeleiding

Erfpunt - team Beheer

© Erfpunt – team Onderzoek, 2020
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Erfpunt.
Erfpunt aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.
ISSN 0778-3841
Erfpunt - team Onderzoek
Regentiestraat 63
9100 Sint-Niklaas
Tel +32 (0)3 778 87 59
onderzoek@erfpunt.be
www.erfpunt.be
www.facebook.com/Erfpunt
https://sketchfab.com/Erfpunt

Colofon

1. Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

In het kader van de omgevingsvergunning werd enkel een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van de resultaten hiervan kan gesteld worden dat de voorziene werken over het algemeen slechts een verwaarloosbare impact zullen hebben. In de overige (beperkte) zones geldt een uiterst lage verwachting voor de aanwezigheid van archeologisch erfgoed. Op basis hiervan kan gesteld worden dat er geen verdere maatregelen moeten getroffen worden in het kader van archeologisch erfgoed. Het uitgevoerde vooronderzoek kan dientengevolge als volledig beschouwd worden.

2. Aanwezigheid van een archeologische site

Op basis van het bureauonderzoek kan enkel gesteld worden dat de contour van het Fort van Kallo deels binnen het projectgebied gelegen is. In hoeverre er werkelijk restanten aanwezig zijn binnen het projectgebied kon op basis van het huidige onderzoek niet vastgesteld worden. Evenmin kon de aan- dan wel afwezigheid van archeologisch erfgoed in de rest van het projectgebied met zekerheid vastgesteld worden.

3. Waardering van de archeologische site

Binnen het projectgebied is mogelijk sprake van de aanwezigheid van steentijd artefactensites. Deze sites zijn echter steeds afgedekt door veenpakketten en latere overstromingspakketten en bevinden zich op grotere diepte. De enige werken die mogelijk een impact zouden hebben op een dergelijk prehistorisch niveau, zijn de uitgravingen voor de poelen en wadi (tot 250 cm-mv). Controleboringen op deze locaties wijzen echter op een geheel gebrek aan een dergelijk prehistorisch niveau, waardoor geen sites uit deze periode verwacht worden.

Door de hogere grondwaterstand en veenvorming was het projectgebied vanaf ± 6000 BP weinig aantrekkelijk voor bewoning. Archeologische onderzoeken in de omgeving wijzen op een erg lage verwachting voor nederzettingssporen uit de metaaltijden, Romeinse tijd en vroege middeleeuwen. De aanwezigheid van geïsoleerde sporen kan niet volledig uitgesloten worden. Sporen uit de vroege middeleeuwen kunnen mogelijk wel voorkomen ten (noord)westen van het projectgebied, ter hoogte van Hoog Kallo (*Chanelaus*).

De kerk van Kallo wordt vermeld vanaf de 12de eeuw. Mogelijk werd in deze periode ook de *aguwette* op de locatie van het latere Fort van Kallo opgericht. Historische en archeologische gegevens wijzen op een gebruik van de veengronden in het noorden van het Waasland. Enerzijds gaat het om de ontginning van het veen (turfsteken), anderzijds werden de veengronden gebruikt voor beweiding. Mogelijk komen uit deze periode meerdere greppels en/of restanten van veenontginning voor.

Aangezien de controleboringen wijzen op de afwezigheid van veen ter hoogte van de wadi en poelen, zullen deze hier echter niet aanwezig zijn. Bewoningssporen uit de middeleeuwen worden in het gehele projectgebied in mindere mate verwacht.

Tegen de 14de eeuw wint Kallo aan belang, maar in deze periode worden de lager gelegen (veen)gebieden ook bedekt door overstromingssedimenten. Het projectgebied zelf kende in deze periode vermoedelijk een hoofdzakelijk agrarisch gebruik als onderdeel van het Melselebroek en later de Melselepolder.

In de nieuwe tijd, met name tijdens de Tachtigjarige Oorlog, was Kallo van groot belang. Ten noorden van het projectgebied, en deels binnen het huidige projectgebied, werd het Fort van Kallo opgetrokken. Zeker in het noordelijke deel van perceel 172E kan nog een restant van de infrastructuur (gracht) aanwezig zijn. In hoeverre de militaire randinfrastructuur (vb. loopgraven) waarvan sprake is in historische bronnen aanwezig zijn binnen het huidige projectgebied is niet duidelijk. Vermoedelijk zullen deze dichter tegen de Hoog-Kallostraat aan gelegen zijn maar de aanwezigheid kan niet volledig uitgesloten worden. Indien deze aanwezig zijn, zal dit vermoedelijk hoofdzakelijk in het noordelijke deel van het projectgebied zijn.

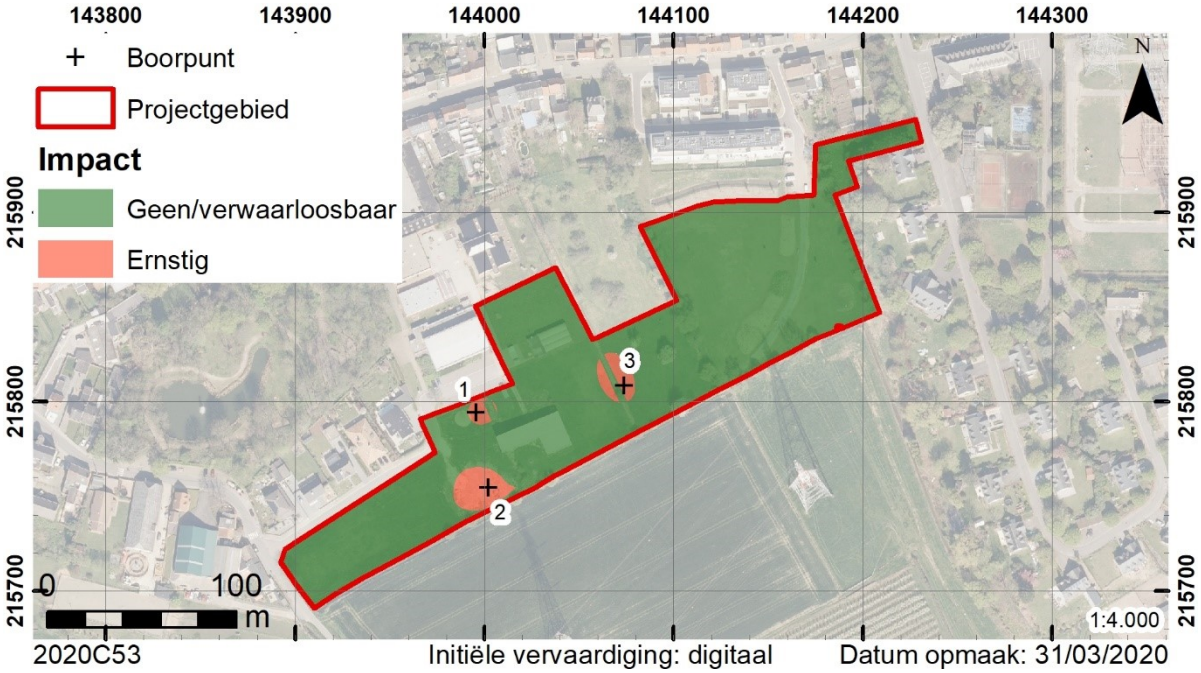
Na de Tachtigjarige Oorlog en de afbraak van het Fort van Kallo kreeg het projectgebied (opnieuw?) een hoofdzakelijk agrarische invulling. Voor de periode vanaf de late 17de/vroege 18de eeuw worden dan ook geen archeologisch relevante sporen verwacht binnen het projectgebied.

4. Impactbepaling

Algemeen kan gesteld worden dat de werken vrijwel geen impact zullen hebben op de bodem. Het bovenste overstromingspakket heeft een dikte van ± 70 cm. De meeste voorziene inrichtingswerken zullen dit pakket dan ook niet doorsnijden, waardoor geen archeologisch erfgoed geroerd zal worden.

De enige zones die mogelijk wel een impact zouden hebben op een eventueel archeologisch niveau, zijn de uitgravingen in het kader van de aanleg van de wadi, ecopoel en speelpoel. Wanneer we enkel rekening houden met de maximale omvang (minus de reeds bestaande verstoringen door de waterlopen) hebben deze een oppervlakte van respectievelijk 527,63 m², 308,70 m² en 119,50 m². Alles samen zouden deze dus een maximale oppervlakte van 955,83 m² hebben. Dergelijke oppervlaktes zouden zeker interessant zijn wanneer er mogelijk prehistorische resten aanwezig zouden zijn. Controleboringen op deze locaties wijzen echter op de afwezigheid van een prehistorisch niveau. Indien archeologische sporen aanwezig zouden zijn, zouden deze zich onmiddellijk onder het bovenste overstromingspakket bevinden. Archeologische onderzoeken van dit niveau in de nabije

omgeving leverden echter nooit archeologisch relevante sporen op. Er kan dan ook gesteld worden dat ook ter hoogte van de poelen geen sprake zal zijn van een zware impact op archeologisch erfgoed.

Kaart 1. Impactbepaling van de werken, enkel rekening houdend met de verstoringsdieptes.

5. Advies

Over het algemeen zullen de geplande werken geen archeologisch relevant niveau verstoren. Enkel ter hoogte van de voorziene poelen zal wel dieper gegraven worden. Aangezien controleboringen wijzen op een gebrek aan een prehistorisch niveau is een verder onderzoek in het kader hiervan niet zinvol. Archeologische onderzoeken in de omgeving wijzen op een gebrek aan archeologische sporen onder/tussen de overstromingssedimenten. Omwille van de uiterst lage verwachting voor archeologisch erfgoed en de beperkte omvang van de poelen (< 1000 m²), wordt ook in het kader hiervan geen verder onderzoek geadviseerd.

6. Bepaling van maatregelen

In het kader van de geplande werkzaamheden dienen geen bijkomende maatregelen genomen te worden. Dit advies doet echter geen afbreuk aan de meldingsplicht, zoals vermeld in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet.